

14. Надання суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації на запити

14.1. Загальні вимоги законодавчих актів України стосовно надання на запит інформації, яка стосується питань проведення внутрішнього фінансового моніторингу

Випадки, коли суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані надавати інформацію, пов'язану з проведенням внутрішнього фінансового моніторингу, зокрема на запит Державному комітету фінансового моніторингу України, а також застереження стосовно можливості та способів надання такої інформації, наведені у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом».

Застереження та умови звільнення від відповідальності полягають у наступному:

- суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані вживати заходів щодо запобігання розголошенню інформації з питань фінансового моніторингу, в тому числі інформації, яка надається Державному комітету фінансового моніторингу України, та про факт подання такої інформації;
- працівникам суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які надіслали Державному комітету фінансового моніторингу України повідомлення про фінансову операцію, що підлягає згідно з цим законом фінансовому моніторингу, забороняється повідомляти про це будь-яких третіх осіб;
- суб'єкти первинного фінансового моніторингу, їх посадові особи та інші працівники не несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову та кримінальну відповідальність за надання інформації про фінансову операцію Державному комітету фінансового моніторингу України, якщо вони діяли в межах цього закону, навіть якщо такими діями заподіяно шкоду юридичним або фізичним особам, та за інші дії, пов'язані з виконанням цього закону;
- суб'єкти первинного фінансового моніторингу, їх посадові особи та інші працівники не несуть відповідальності за шкоду, заподіяну юридичним і фізичним особам, у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків під час проведення фінансового моніторингу, якщо вони діяли у межах завдань, обов'язків та у спосіб, що передбачені цим законом.

Таким чином, необхідно зазначити, що можливість надання будь-якої інформації з питань фінансового моніторингу, в тому числі інформації, яка надається Державному комітету фінансового моніторингу України, та про факт подання такої інформації повинна бути передбачена цим законом.

Цим законом передбачені наступні два випадки, коли суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані надавати інформацію на запит Державному комітету фінансового моніторингу України:

- надання відповідно до законодавства додаткової інформації на запит Державного комітету фінансового моніторингу України, пов'язаної з фінансовими операціями, що стали об'єктом фінансового моніторингу, в тому числі такої, що становить банківську та комерційну таємницю (не пізніше, ніж протягом трьох робочих днів з моменту отримання запиту);
- надання відповідно до законодавства інформації на вимогу Державного комітету фінансового моніторингу України, яка містить посилання на номер та дату реєстрації запиту відповідного органу іноземної держави у відповідному реєстрі Державного комітету фінансового моніторингу України.

Стосовно другого випадку, у наказі Державного департаменту фінансового моніторингу «Про затвердження Вимог до організації фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму» міститься наступне уточнення:

- у разі отримання суб'єктом (відокремленим підрозділом) запиту Держфінмоніторингу України щодо надання інформації, що стала об'єктом запиту відповідного органу іноземної держави, суб'єкт (відокремлений підрозділ) зобов'язаний протягом трьох робочих днів з моменту отримання відповідного запиту надати запитувану інформацію. Вимога Держфінмоніторингу України про надання інформації, необхідної для виконання запиту відповідного органу іноземної держави, має містити посилання на номер та дату реєстрації цього запиту у відповідному реєстрі Держфінмоніторингу України.

Також цей закон містить спеціальні зауваження з цього питання:

- надання інформації суб'єктами первинного фінансового моніторингу Державному комітету фінансового моніторингу України в установленому порядку не є порушенням банківської або комерційної таємниці;
- порядок надання Державному комітету фінансового моніторингу України інформації про фінансову операцію, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу, встановлюється відповідно Національним банком України – для банків, а Кабінетом Міністрів України – для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які не є банками.

Таким чином, суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані надавати інформацію на запит Державному комітету фінансового моніторингу України в установленому порядку, який буде наведений у наступному розділі.

Вказаним законом передбачений ще один випадок, коли суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані надавати інформацію, пов'язану з проведенням внутрішнього фінансового моніторингу, на підставі таких його положень:

- суб'єкти державного фінансового моніторингу, які відповідно до законодавства виконують функції регулювання та нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу, зобов'язані вимагати від суб'єктів первинного фінансового моніторингу виконання завдань та обов'язків, передбачених цим законом;
- суб'єкти державного фінансового моніторингу, які відповідно до законодавства виконують функції регулювання та нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу, зобов'язані під час здійснення нагляду перевіряти виконання вимог актів законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів та фінансуванню тероризму, вживати в установленому законодавством порядку заходів, передбачених цим законом;
- суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані сприяти суб'єктам державного фінансового моніторингу з питань проведення аналізу фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.

Зазначимо, що до суб'єктів державного фінансового моніторингу, які відповідно до законодавства виконують функції регулювання та нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу, належать:

- Національний банк України;
- Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.

Таким чином, необхідно зробити висновок, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані надавати будь-яку інформацію, яка стосується проведення внутрішнього фінансового моніторингу, вказаним суб'єктам державного фінансового моніторингу у випадку, коли вони перевіряють (у встановленому порядку, який буде розглядатись у наступних главах) виконання суб'єктом первинного фінансового моніторингу вимог актів законодавства з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів та фінансуванню тероризму.

Окремо зауважимо, що відповідно до пункту 2 розділу VII цього Закону, до приведення у відповідність із цим законом закони України, інші нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечить цьому закону.

Отже, підсумовуючи все наведене та враховуючи застереження та обов'язки суб'єктів первинного фінансового моніторингу, необхідно зробити висновок, що надання будь-якої інформації у інших випадках, а також надання інформації будь-яким, не вказаним вище, органам державної влади, органам місцевого самоврядування, їх посадовим особами, та іншим організаціям, громадянам та юридичним особам, такої, що стосується проведення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктом первинного фінансового моніторингу повинно бути прямо передбачене чинним законодавством України, та не суперечити цьому закону.

Один з таких випадків, передбачений законодавством України, є обов'язок надання на підставі судового рішення будь-якої інформації, в тому числі такої, що стосується проведення внутрішнього фінансового моніторингу, суб'єктом первинного фінансового моніторингу відповідно до вимог встановлених статтею 11 Закону України «Про судову оцінку», а саме:

- судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання усіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, об'єднаннями громадян та іншими організаціями, громадянами та юридичними особами на всій території України;
- невиконання судових рішень тягне передбачену законом відповідальність.

14.2. Порядок та технологія надання інформації на запит Державного комітету фінансового моніторингу України суб'єктами первинного фінансового моніторингу інформації

Порядок направлення запитів стосовно надання інформації Державним комітетом фінансового моніторингу України суб'єктам первинного фінансового моніторингу, які не є банками, та відповіді на вказаний запит встановлено постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу» та постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктами господарювання, що провадять господарську діяльність з організації та утримання казино, інших гральних закладів, і ломбардами», згідно з якими:

- на запит Державного комітету фінансового моніторингу України суб'єкт первинного фінансового моніторингу подає додаткову інформацію, пов'язану з фінансовими операціями, що стали об'єктом фінансового моніторингу, не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з моменту отримання запиту;
- форма запиту встановлюється Державним комітетом фінансового моніторингу України;
- інформація подається Державному комітету фінансового моніторингу України в електронній формі каналами зв'язку чи на магнітному носії або за згодою Державного комітету фінансового моніторингу України в паперовій формі;
- інформація на магнітному або паперовому носії передається до Державного комітету фінансового моніторингу України поштою з повідомленням про вручення або нарочним з дотриманням заходів, що виключають неконтрольований доступ до інформації або документів під час їх доставки;
- інформація, що передається, є інформацією з обмеженим доступом;
- захист інформації під час її передачі до Державного комітету фінансового моніторингу України забезпечується відповідно до законодавства.

Відповідно до вказаних норм постанов Кабінету Міністрів України, наказом Державного департаменту фінансового моніторингу «Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» затверджена відповідна форма запиту та випадки її використання:

- форма № 6-ФМ «Запит про надання додаткової інформації з питань фінансового моніторингу» при направленні Держфінмоніторингом України на адресу суб'єкта первинного фінансового моніторингу запиту про надання додаткової інформації у відповідності до вимог Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом».

Наказом Державного комітету фінансового моніторингу України «Про затвердження Порядку отримання Держфінмоніторингом інформації від суб'єктів господарювання» встановлені наступні вимоги до направлення запитів Державним комітетом фінансового моніторингу України:

- запити направляються до суб'єктів господарювання у письмовій формі, на офіційному бланку та підписуються Головою Держфінмоніторингу або його відповідним заступником;
- перелік необхідної інформації та/або копій документів, який зазначається у запиті Держфінмоніторингу, формується в залежності від суті фінансових операцій, що стали об'єктом фінансового моніторингу у Держфінмоніторингу.

Наказом Державного комітету фінансового моніторингу України «Про затвердження Порядку отримання Держфінмоніторингом інформації від суб'єктів господарювання» встановлено, що лист-відповідь суб'єкта господарювання має містити:

- номер та дату запиту Держфінмоніторингу, на який надається відповідь;
- повну та змістовну інформацію, що запитуються у запиті Держфінмоніторингу;
- засвідчені печаткою суб'єкта господарювання копії документів, що підтверджують надану інформацію, відповідно до запиту Держфінмоніторингу;
- підпис повноважної посадової особи, скріплений відбитком печатки.

Необхідно зауважити, що наказ Державного департаменту фінансового моніторингу «Про запровадження Порядку присвоєння ідентифікатора суб'єктам первинного фінансового моніторингу для подання інформації Держфінмоніторингу України та подання інформації в електронному вигляді суб'єктами первинного фінансового моніторингу, які не є банками» не передбачає ні файлів-запитів, ні файлів-відповідей на запит та взагалі не передбачає одержання і відправку електронних документів у цьому випадку.

Таким чином, необхідно підсумувати все наведене у попередній та цій главі та зробити висновок, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу, які не є банками, повинні надати запитувану інформацію Державному комітету фінансового моніторингу України не пізніше, ніж протягом трьох робочих днів з моменту отримання запиту у формі № 6-ФМ поштою з повідомленням про вручення або нарочним з дотриманням заходів, що виключають неконтрольований доступ до інформації або документів під час їх доставки.

Література

1. Закон України від 28 листопада 2002 року № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України від 7 лютого 2002 року № 3018-III «Про судоустрій України» (зі змінами та доповненнями).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 644 «Про затвердження Порядку реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу» (зі змінами та доповненнями).
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2003 року № 1800 «Про затвердження Порядку проведення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктами господарювання, що провадять господарську діяльність з організації та утримання казино, інших гральних закладів, і ломбардами» (зі змінами та доповненнями).
5. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 24 квітня 2003 року № 40 «Про затвердження Вимог до організації фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму» (зі змінами та доповненнями).
6. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 13 травня 2003 року № 48 «Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» (зі змінами та доповненнями).
7. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 28 вересня 2004 року № 122 «Про запровадження Порядку присвоєння ідентифікатора суб'єктам первинного фінансового моніторингу для подання інформації Держфінмоніторингу України та подання інформації в електронному вигляді суб'єктами первинного фінансового моніторингу, які не є банками» (зі змінами та доповненнями).
8. Наказ Державного комітету фінансового моніторингу України від 5 червня 2009 року № 64 «Про затвердження Порядку отримання Держфінмоніторингом інформації від суб'єктів господарювання».